

El Covid 19 i el futur immediat

La crisi sanitària del coronavirus ha despertat tota mena d'especulacions sobre les causes immediates i remotes. Tothom s'afanya a esmolir les eines que li subministren les seves dèries personals i a fer unes anàlisis - per dir-ne d'alguna manera - que fan pena: que si els excessos del neoliberalisme, que si la venjança d'una Natura maltractada, que si una conspiració pel domini mundial. Per no parlar de les anàlisis racistes que parlen del virus xinès (o del virus nord-americà portat expressament a la Xina, que pel cas és el mateix).

D'altra banda, amb un entusiasme anàleg, tothom vol dir la seva sobre el món que ens espera, tot projectant-hi també les seves dèries personals. Doncs deixeu-m'hi dir també la meua: el món probablement no serà ni millor ni pitjor; potser sí diferent. Però només una mica.

Les biografies personals dels afectats sí que queden profundament alterades o, pitjor, estroncades. Però la societat en conjunt sofreix un sotrac momentani ràpidament compensat per un contrasotrac - o més d'un.

La història no procedeix a salts, encara que, per motius mnemotècnics, quan l'estudiem ens encaparrarem a parlar d'eres, de regnats i de segles. Quan va caure l'Imperi Romà feia anys i panys que al seu interior s'hi passejaven els Germànics mirant de dominar-lo. A Barcelona tenim una plaça dedicada a una hispano-romana que va passar de presonera a reina, però per al comú de la gent els canvis foren ben poc perceptibles. Després la romanitat, aquí i allà, va ser moltes vegades prevalent, i parlem, com qui no diu res, d'un renaixement carolingi... més de tres segles després.

El mateix es pot dir de les grans dates, catalanes, hispàniques i europees. De la batalla de Guadalete. De quan Borrell II es va negar a retre vassallatge al rei franc. De les primeres Croades. I de la caiguda de Constantinoble.

I, més ençà, el mateix podem dir del franquisme: el franquisme sociològic no solament va avançar per imposició, sinó perquè les tendències autoritàries i retrògrades eren a tots dos bàndols. Hi havia visions liberals i progressistes? Sí, però no havien tingut temps d'estendre's, com ho van palesar les feministes que van creure's obligades a oposar-se al vot femení.

La caiguda del Teló d'Acer va representar un canvi? Ja ho crec! Però no tant, quan veiem que els assedegats de llibertats són desplaçats per nous tirans, com a Polònia i a Hongria. Com d'altra banda el triomf del comunisme havia donat pas a una nomenklatura, la Nova Classe, que deia el montenegrí Milovan Djilas.

I la descolonització? En bona mesura va donar lloc a un neocolonialisme! La guerra del Golf va canviar coses? I els atacs a les Torres Bessones van canviar coses? Sí, és clar. Però l'ambigüitat dels resultats no cal discutir-la massa.

I és que un cop esbravada l'escuma un cop oberta l'ampolla de xampany, els canvis de fons sovint són imperceptibles i, a més, n'hi ha tants, que es neutralitzen l'un a l'altre: per això els historiadors, a més de les dificultats que comporta establir verídicament els fets, troben dificultats de tota mena per mirar de destriar causes i conseqüències, influències i tendències del passat sobre els fets més recents.

Deixeu-me doncs ser una mica frívol - i atribuïu-ho, si voleu, a un recurs de resiliència: després de la Primera Guerra Mundial i de la grip espanyola (amb una mortalitat absolutament incomparable a la de l'actual pandèmia), va venir, tatxin, tatxin: el Charleston!

7.4.2020